

Biuletyn Faunistyczny Polski Środkowej Kręgowce

- Rzadkie gatunki ptaków obserwowane na terenie Ziemi Łódzkiej w roku 2019
- Akcja liczenia zimujących ptaków wodno-błotnych w Regionie Łódzkim w roku 2020
- Obóz ornitologiczny na zbiorniku Jeziorsko w roku 2019

Biuletyn Faunistyczny Polski Środkowej

Biuletyn Faunistyczny Polski Środkowej Kręgowce jest pismem o charakterze informacyjnym. Powstał on na początku 1995 roku w celu możliwie szybkiego prezentowania informacji o aktualnie realizowanych przedsięwzięciach dotyczących fauny kręgowców Polski Środkowej. Adresujemy go do wszystkich zainteresowanych poznawaniem i ochroną zwierząt kręgowych tego obszaru.

REDAKCJA NAUKOWA:
dr hab. Tomasz Janiszewski

AUTORZY:
Tomasz Janiszewski
Adam Kaliński
Maciej Kamiński
Marcin Wężyk

PROJEKT GRAFICZNY I SKŁAD:
Artur Pędziwilk, Radosław Włodarczyk

DRUK:
Uniwersytet Łódzki

ŁÓDŹ, 26 STYCZNIA 2021 (ZESZYT 23)

Rzadkie gatunki ptaków obserwowane na terenie Ziemi Łódzkiej w roku 2019

Marcin Wężyk¹

Tomasz Janiszewski²

¹Piotrkowskie Towarzystwo
Przyrodnicze,
ul. 1 Maja 21/5, 97-300
Piotrków Trybunalski

²Katedra Badania
Różnorodności Biologicznej,
Dydaktyki i Bioedukacji UŁ,
ul. Banacha 1/3 90-237
Łódź

Poniżej prezentujemy zestawienie dokonanych w 2019 roku ciekawszych obserwacji gatunków ptaków, które rzadko występują w regionie łódzkim. Dane dostarczone przez współpracowników Kartoteki Ornitologicznej Ziemi Łódzkiej uzupełniono rekordami z bazy ornitho.pl oraz informacjami publikowanymi na stronach internetowych: sosknbul.ptaki.org.pl, birdwatching.pl, clanga.com i komisjafaunistyczna.pl. W tym roku na szczególną uwagę zasługuje kilka obserwacji związanych z awifauną lęgową. Z pewnością był wśród nich pierwszy, stwierdzony w Kutnie, przypadek gniazdowania mandarynki na Ziemi Łódzkiej, a także legi sokoła wędrownego k. Belchatowa (pierwszy taki fakt od połowy XX w.), uszatki błotnej (drugi już sezon gniazdowania po niemal 40-letniej przerwie, tym razem w dolinie Słudwi) i kani rudej (w gminie Rozprza, drugi współczesny, pewny lęg). Do najciekawszych stwierdzeń dotyczących ptaków nielegowych należały obserwacje płatkonoga płaskodziobego na zbiorniku Sulejowskim, żwirowca stepowego, rybitwy popielatej i kormorana małego na zbiorniku Jeziorsko, gadożera i wydryka tęposternego w dolinie Bzury oraz puchacza w Skierniewicach. Wiadomo też, dzięki odczytowi z nadajnika o wizycie orła cesarskiego w rejonie zbiornika Sulejowskiego.

Łabędź czarnodzioby *Cygnus columbianus*. Odnotowano około 80 obserwacji, równomiernie rozłożonych między migrację wiosenną i jesienną. Najliczniejsze zgrupowania stwierdzono: 17.02 – 53 os. na stawie Okręt (KŚ), 2.03 – 60 os. na stawach w Walewicach, (AK), 25.04 – 109 os. na stawach w Psarach (ŁM), 17.11 – 132 os. na stawach w Psarach (KŚ), 19.11 – 119 os. na stawie Rydwan (ŁM), 15.12 – 48 os. na stawach w Piątku i 21.12 – ponad 90 os. na stawach w Walewicach (GP). Zimowanie „bewików” wykazano tylko na zb. Sulejowskim, gdzie 6.01 i 13.01 obserwowano do 11 os. (JD, SK, MW).

Łabędź krzykliwy *Cygnus cygnus*. W 2019 roku nie stwierdzono gniazdowania gatunku na Ziemi Łódzkiej. W okresie migracji często obserwowany w wielu miejscach całego regionu, a największe stada widziano: 5.03 – 60 os. w dol. Bzury między Młogoszynem i Orłowem (TS), 7.03 – 36 os. na stawach w Borowie (KŚ), 24.03 – 21 os. na stawach w Psarach, 14.12 – 58 os. na stawach w Walewicach (RW)). Licznie zimował jedynie na zb. Sulejowskim, gdzie 13.01 odnotowano 51 ptaków (SK, MW).

Bernikla obroźna *Branta bernicla*. Odnotowano jeden pojaw: 27.02 – 1 os. w Łażnikach w dol. Słudwi (TP).

Bernikla białolica *Branta leucopsis*. Większość obserwacji pochodzi z okresu migracji wiosennej z dolin Słudwi, Bzury, Neru i Warty. Zwykle widziano do kilku osobników, a liczniejsze pojawy odnotowano: 06.03 – 11 os. na Jeziorsku (TJ), 12.03 – 19 os. w dol. Bzury (ŁM), 22-23.03 – 10 i 16 os. w dol. Słudwi (TM, PW). Podczas migracji jesiennej stwierdzono tylko kilka pojawów 2-4 ptaków na zb. Jeziorsko (TP, SL) i na stawach w Walewicach (KŚ, AD, TK). Zimą obserwowano: 6.01 – 2 os. w dol. Słudwi (KŚ, ŁM, MDł) i 6 ptaków na stawach w Walewicach (ŁM) oraz 19.01 – 2 ptaki na polach pod

Rogóżnem w gm. Domaniewice (TJ).

Bernikla rdzawoszyja *Branta ruficollis*. Wiosną kilkakrotnie obserwowana w dolinie Słudwi, gdzie w dniu 21.03 stwierdzono 10 ptaków (KŚ, ŁM), a następnie do 30.03 liczebność spadała do 6, 3, 2 i 1 os. (TJ, TM, GB, MN, TP, ST, IG). Podczas migracji jesiennej, od 3.11 do 8.12 stwierdzano pojedyncze ptaki w dol. Neru, na zb. Jeziorsko, na stawach Okręt, Rydwan, Psary i Walewice. Stwierdzenie pojedynczego ptaka w dniu 17.02 na zb. Jeziorsko dotyczy najprawdopodobniej osobnika zimującego (MI).

Bernikla kanadyjska *Branta canadensis*. Podobnie jak w poprzednim roku, na Pilicy poniżej zapory zb. Sulejowskiego zimowało stadko ptaków pochodzących z niewoli, o czym świadczy posiadanie przez niektóre osobniki obrączek hodowlanych. Od 5.01 do 23.02 stwierdzano 8-10 os. (RW, SK, MKo, ZK, MW), a w okresie 20.11-28.12 – 9-10 os. (JD i inni). Ponadto pojedyncze ptaki obserwowano 29.09, 12.10, 17.11 i 1.12 na stawach w Walewicach (TP, KŚ, ŁM, AD) oraz 20.10 i 10.11 na stawie Okręt (KŚ, TK).

Gęś krótkodzioba *Anser brachyrhynchus*. Jednego osobnika obserwowano 27.02 i 6.03 w dol. Słudwi (ŁM) oraz 7.03 na polach k. Borowa w dolinie Bzury (TP, KŚ, KM_o, MDł).

Gęś białoczelna *Anser albifrons*. Licznie występowała wczesną wiosną, głównie w Pradolinie Warszawsko-Berlińskiej. Największe koncentracje stwierdzono: 17.02 – 2450 os. w dol. Neru (TM, PMa), 27.02 – 7700 os. w dol. Słudwi (ŁM), 2.03 – blisko 14 tys. ptaków w dol. Bzury (ŁM), 6.03 – 4500 os. na zb. Jeziorsko (TJ), 7.03 – 5500 os. w dol. Słudwi (KŚ) i 27.03 – ok. 8000 ponownie w dol. Słudwi (RKI).

Gęś mała *Anser erythropus*. W dniu 12.03 stwierdzono jednego osobnika w dolinie Bzury (ŁM).

Gęś tybetańska *Anser indicus*. Pojedynczego ptaka widziano 22.10 na stawie Okręt (KŚ), a następnie 31.10 na cofce zb. Jeziorsko (TP).

Lodówka *Clangula hyemalis*. Dwukrotnie stwierdzona na zb. Jeziorsko: 16.11 – ptak w upierzeniu samicy (TJ) i 5.12 – 1 os. (MSk, SN).

Uhla *Melanitta fusca*. Zdecydowana większość obserwacji (ponad 20) pochodzi ze zb. Sulejowskiego, gdzie odnotowano też najliczniejsze stada, np.: 1. i 6.01 – 16 i 17 os. oraz 1.12 – 11 os. (JD). Pozostałe doniesienia z tego zbiornika dotyczą stwierdzeń od 1 do 7 ptaków (SK, JD, MJ, MKo, MW). Ponadto 24.11 na zb. Jeziorsko stwierdzono 2 osobniki (SL), a pojedynczego ptaka obserwowano 16.03 i 03.04 na stawach w Walewicach (ST, KŚ, ŁM).

Markaczka *Melanitta nigra*. Kilkakrotnie obserwowana na zb. Sulejowskim, gdzie między 3.11 i 12.12 widziano od 1 do 8 osobników (JD, SK, MKa, MKo, MWi, ZK, MW).

Bielaczek *Mergellus albellus*. Najczęściej obserwowany na dwóch największych zbiornikach zaporowych regionu. Na zb. Sulejowskim zimą i wiosną stwierdzano po kilka-kilkanaście ptaków, a największa koncentracja 17.02 liczyła 27 os. (MKa, MKo, MW).

a jesienią liczebność była znacznie niższa. Na zb. Jeziorsko stwierdzony kilkakrotnie, najliczniej 5.12 – 16 os. (MSk, SN).

Szlachar *Mergus serrator*. Nieliczne obserwacje pochodzą ze zbiorników: Góra Bałdrzychowska 03.01 – 1 os. (SL), Sulejowskiego 20.04 – 3 os. (JD), 20.11-15.12 – 1-2 os. (JD, MJ, SK, KK) oraz Jeziorsko 3.11-07.12 – 1-3 os. (SL, ES, AG, TG, KK), a także ze stawów w Walewicach 31.10 - 1 os. (ŁM).

Gęsiówka egipska *Alopochen aegyptiaca*. W dniach 08.09 – 13.10 obserwowano jednego, prawdopodobnie tego samego, ptaka na zb. Jeziorsko (TM, MF, MB, PJ, PH).

Ohar *Tadorna tadorna*. Co najmniej jedna para gniazdowała z sukcesem na zb. Jeziorsko (TJ). Większość obserwacji z okresu pozalęgowego pochodzi również z tego zbiornika, gdzie największe stada liczące 25-28 os. stwierdzono w dniach 5-28.12 (SN, MSk, TM, KKa, MI). Poza Jeziorskiem gatunek wykazano jedynie w kilku miejscach: na rozlewisku Bzury k. Orłowa 19.02 – 1 os., być może zimujący, (ŁM), na stawach w Ossowicach 6.09 – 2 os. (SK), na stawach w Piątku 6.12 – 6 os. (TP) i w Walewicach 21.12 – 1 os. (ŁM).

Hełmiatka *Netta rufina*. Wiosną, w dniach 10.03-2.06 wielokrotnie obserwowano 1-2 samce na stawach w Sarnowie (MF i inni), 15.04 - 1 samca na zbiorniku Góra Bałdrzychowska (SL) oraz 14.06 - 1 samca na zb. Jeziorsko (TJ). Jesienią odnotowano dwie obserwacje na zb. Sulejowskim: 17.11 – 2 os. w up. samicy (MKo, MW) i 12.12 – 1 samica (JD).

Podgorzałka *Aythya nyroca*. Odnotowano dwa pojawy pojedynczych samców: 6. i 13.05 na stawach w Sarnowie (MKu, TP, GK) oraz 14.10 na zbiorniku Góra Bałdrzychowska (SL).

Ogorzałka *Aythya marila*. Na zb. Sulejowskim obserwowana od 18.11 do 28.12 w liczbie 1-4 os. (SK, JD, MJ, MKo, MW), a wyjątkowo licznie 1.12 – 25 os. (JD). Na zb. Jeziorsko stwierdzano jedynie pojedyncze ptaki: 6 i 13.01 (TJ, TK) oraz 5 i 7.12 (SN, MSk, KK, PG). Poza ww. akwenami widziana tylko na stawach w Walewicach 19.11 – 3 os. i Psarach 02.12 – 2 os. (ŁM).

Mandarynka *Aix galericulata*. W Parku Wiosny Ludów w Kutnie obserwowano samicę wodzącą 7 piskląt (JM). **Jest to pierwsze stwierdzenie lęgu mandarynki na Ziemi Łódzkiej.** Ponadto pojedynczego samca widziano 21.03 na zb. Joachimów-Mogiły (MN).

Karolinka *Aix sponsa*. Jednego osobnika widziano 5.10 na zb. Jeziorsko (TJ, BL).

Ostrygojad *Haematopus ostralegus*. Pojedyncze ptaki obserwowano na zb. Jeziorsko 7.08 (TJ) i 1.-15.09 (ŁW, MG, PH, AKo) oraz na zb. Sulejowskim 13.07-07.08 – 1 os. i 17.-22.08 – 2 ptaki (JD, SK, MKa, MKo, MW).

Szablodziób *Recurvirostra avosetta*. Trzykrotnie stwierdzono pojedyncze osobniki: 31.03 w dolinie Słudwi (JC), 20.07 na zb. Jeziorsko (PS) i 28.08 na zb. Sulejowskim (MKa, MKo, MW).

Siewnica *Pluvialis squatarola*. Podczas wędrówki jesiennej, w okresie 05.07–08.12, odnotowano dziesiątki obserwacji, najczęściej na zb. Jeziorsko, zb. Sulejowskim i stawach w Walewicach. Na uwagę zasługuje doniesienie z Jeziorska, gdzie 28.09 stwierdzono 385 ptaków (MF).

Siewka złota *Pluvialis apricaria*. Tradycyjnie najliczniej obserwowana była podczas wędrówki wiosennej, chociaż nie stwierdzono tak dużych zgrupowań jak w ubiegłym roku. 7.03 w dol. Bzury widziano 180 ptaków (KŚ), 12.03 na polach pod Skierniewicami stado liczące 2000 os. (PB) i 13.03 w dol. Słudwi co najmniej 1000 os. (MB). Większość jesiennych obserwacji pochodzi ze zb. Jeziorsko, stawów w dolinie Bzury i zb. Sulejowskiego. Największe stada odnotowano na Jeziorsku: 15.09 – 420 os. (TJ, TM, SD), 5.10 – 350 os. (TJ) i 7.12 – 70 os. (KK, PG), na stawach w Walewicach: 20.10 – 185 os. i 16.11 – ok. 120 os. (KŚ, ES, JK) oraz na stawie Okręt 19.11 – 180 os. (ŁM).

Kulik mniejszy *Numenius phaeopus*. Wiosną stwierdzono tylko pojedyncze ptaki 25.04 i 11.05 na stawach w Psarach (ŁM, SK, PB, GB, MN, TJ) oraz 11.05 na stawach w Walewicach (PP). Podczas migracji jesiennej obserwowany na Błotach Brudzewickich 10 i 17.07 – 1 i 3 os. (SK), 07.08 – 1 os. na stawach w Borowie (GL, SKu) oraz na zb. Jeziorsko 5.08-8.09 – 1 os (TJ, TM, SM, TP, GK, RW, MP).

Kulik wielki *Numenius arquata*. Sporo obserwacji większych koncentracji pochodzi z okresu migracji jesiennej, największych ze zb. Jeziorsko: 15.09 – 40 os., 9.10 – 60 os., 17.11 – 54 os. 05.12 – 78 os. i 26.12 – 48 os. (TJ, TM, MSk, SN, DS).

Szlamnik *Limosa lapponica*. W dniach 3.09-11.10 na zb. Sulejowskim obserwowano 1-4 ptaki (JD, MKa, MKo, MW, SK, ZK), 15-29.09 na zb. Jeziorsko widziano 2-4 os. (TJ, AKo, TM, SD, MF, GK). Poza ww. zbiornikami jednego szlamnika stwierdzono na stawach w Walewicach 29.09, 6.10 i 12.10 (TP, KŚ, ST, ŁM).

Kamusznik *Arenaria interpres*. Młodego ptaka obserwowano kilkakrotnie w dniach 6-26.08 na zb. Jeziorsko (TP, GK, TM, TJ, SL). Również jednego osobnika stwierdzono 20 i 28.09 na zb. Sulejowskim (JD).

Biegus rdzawy *Calidris canutus*. Stwierdzany często na zb. Jeziorsko, gdzie w dniach 6.08-20.09 zwykle przebywało od 1 do 4 ptaków, a wyjątkowo 10 i 12 os. (PJ i inni). Wyjątkowo później obserwacji 1 os. dokonano tu 16.11 (TJ). Na zb. Sulejowskim w okresie 6.08-20.09 notowano 1 – 2 ptaki (JD, SK, MKa, MW).

Biegus płaskodzioby *Calidris falcinellus*. Na zb. Sulejowskim między 27.07 i 27.08 odnotowano kilka stwierdzeń 1-5 osobników (JD, SK, MKa, MKo, MW). Na zb. Jeziorsko 4. i 8.09 obserwowano 1 ptaka (TJ, RW).

Biegus krzywodzioby *Calidris ferruginea*. Na zb. Sulejowskim w okresie 8.07-28.09 wielokrotnie obserwowano 1-10, a wyjątkowo 15 osobników (JD, SK, MKa, MKo, MW, MWi). Na zb. Jeziorsko w okresie 10.08-15.09 widziano 1-8, a wyjątkowo 16 ptaków (TJ, RW, SL, SM, TM, ŁW, KK, SD). Pozostałe doniesienia pochodzą ze stawów w Borowie: 7-25.07 – 1-3 os. (KŚ, ŁM, RK), stawów w Bełdowie: 14.07 – 1 os. (MD) oraz w Sarnowie: 15.09 – 1 os. (TK).

Piaskowiec *Calidris alba*. 2019 rok obfitował w liczne obserwacje gatunku: 24.07-29.09 na zb. Sulejowskim stwierdzano 1-4 os. (MKa, MKo, JD, SK, ZK, MW), 23.08-09.10 na zb. Jeziorsko 1-5 os. (SL, SM, TP, GK, TJ, RW, ST, TM) oraz 29.08. widziano 2 ptaki na stawach w Zgniłym Błocie (TP).

Dubelt *Gallinago media*. Dwa ptaki widziano 28.04 na łąkach w Nagórkach w dolinie Neru (TP).

Bekasik *Lymnocyptes minimus*. Zimą stwierdzono pojedyncze osobniki na stawach w Chociwiu (SK) i nad Nerem w Wilkowicach (PM). Wiosną obserwowany kilkakrotnie na Błotach Brudzewickich, w tym 5.04 najliczniejsze zgrupowanie liczące 8 ptaków (SK). Jesienią widziano zwykle pojedyncze osobniki: na zb. Jeziorsko (TJ), na stawach w Walewicach (PG, AD) i Psarach (ŁM) oraz kilkakrotnie na Błotach Brudzewickich (SK).

Brodziec pławny *Tringa stagnatilis*. Odnotowano kilkanaście obserwacji pojedynczych osobników: 1.06 i 7.07 na stawach w Borowie (GL, SKu, ŁM), 28.07-10.08 na zb. Sulejowskim (JD, MKa, MKo, MWi, SK, MW), 31.07 na stawach w Ossowicach (SK) oraz 9.08 na zb. Jeziorsko (PG).

Płatkonóg sztyldzioby *Phalaropus lobatus*. W dniach 06.08 oraz 2. i 11.09 stwierdzono 1-2 os. na zb. Sulejowskim (JD, SK, ZK, MW), a w dniach 18-26.08 również 1-2 os. na zb. Jeziorsko (SL, TJ, GK, TP).

Płatkonóg płaskodzioby *Phalaropus fulicarius*. W dniu 24.07 stwierdzono dorosłego osobnika na zb. Sulejowskim (SK) - akceptacja Komisji Faunistycznej.

Żwirowiec stepowy *Glaucolanius nordmanni*. Młodym ptaka widziano 15.09 na zb. Jeziorsko w rejonie Tądów-Jeziorsko (TJ, TM, SD) – akceptacja Komisji Faunistycznej.

Wydrzyk tęposterny *Stercorarius pomarinus*. Młodym ptaka odmiany ciemnej obserwowano 29.09 na stawach w Walewicach (TP).

Mewa mała *Hydrocoleus minutus*. Nie stwierdzono dużych koncentracji; największe z nich liczyły wiosną: 28.04 – ok. 15 os. na stawach w Psarach (MI), 1.05 – 15 os. w Walewicach (ŁM), 16.05 – ok. 10 os. na stawach w Pęczniewie (JK, MC, AD), a jesienią: 15.09 - 12 os. na zb. Jeziorsko (AKo). Najpóźniejsza obserwacja, jednego ptaka, pochodzi z 28.12 ze zb. Sulejowskiego (JD).

Mewa czarnogłowa *Larus melanocephalus*. Obserwowana tylko 23.08 na zb. Jeziorsko – 1 os. w szacie immaturalnej (SM).

Orlica *Ichthyophaga ichthyophaga*. W dniu 06.01, a następnie 17.03 i 03.04 obserwowano młodego ptaka (3 r. kal.) na zb. Jeziorsko (TJ, MF, RS) oraz, być może tego samego osobnika, 10.03 na stawach w Sarnowie (MF). Ptaka w pierwszorocznej szacie stwierdzono na tamie zb. Jeziorsko 24 i 25.11 (SL, PP). Obserwacje uzyskały akceptację Komisji Faunistycznej.

Mewa żółtonoga *Larus fuscus*. 1.05 jednego ptaka stwierdzono na stawach w Wale-

wicach (anonim - ornitho.pl). Jesienią trzykrotnie obserwowano pojedyncze dorosłe osobniki: 10. i 15.09 na zb. Jeziorsko (TJ, TM, SD) oraz 17.09 na zb. Sulejowskim (SK).

Mewa białogłowa *Larus cachinnans*. Duże stado, złożone w większości z dorosłych ptaków, koczowało latem na zb. Sulejowskim, np.: 23.07 – 97 os., 05.08 – 116 os., 25.08 – 162 os. i 05.09 – 70 os. (JD, MKa, MKo, MW, MWi).

Mewa siodłata *Larus marinus*. W dniu 4.10 stwierdzono 1 os. na zb. Jeziorsko (MI).

Rybitwa wielkodzioba *Hydroprogne caspia*. Obserwowana wyłącznie na dwóch największych zbiornikach regionu. Na Jeziorsku 15. i 22.08 stwierdzono 1 osobnika (PJ, TJ, TM, PM, SD), a 2. i 4.09 dwa ptaki (TP, GK, RW, TJ). Na zb. Sulejowskim w okresie 6.07 - 7.09 wielokrotnie obserwowano od 1 do 4 osobników (MKa, MKo, MW, MWi, JD, SK).

Rybitwa popielata *Sterna paradisae*. Młodego ptaka widziano 11.09 na zb. Jeziorsko (TJ).

Rybitwa białoczelna *Sternula albifrons*. Lęgowa, jak w poprzednich latach, na zb. Cieszanowice (MKo, MW). Poza tym odnotowano kilkanaście obserwacji, zwykle pojedynczych ptaków, rzadko liczniej, np.: 2.05 – 4 os. na Zb. Sulejowskim (MW) i 11.07 – 7 os. na stawach w Borowie (KŚ).

Rybitwa białowąsa *Chlidonias hybrida*. Między 30.04 a 10.06 obserwowano niewielkie grupy ptaków w kilkunastu miejscach, nigdzie jednak lęgów nie wykazano. Najliczniej występowała 17.05 – 10 os. na stawach w Psarach i 21.05 – ok. 10 os. na zb. Sulejowskim (SK).

Rybitwa czarna *Chlidonias niger*. Lęgowa w cofce zb. Sulejowskiego (JD, SK, MW, RW) oraz w cofce zb. Cieszanowice (GKa, EK).

Rybitwa białoskrzydła *Chlidonias leucopterus*. Niezbyt licznie obserwowana podczas przelotu wiosennego w kilku lokalizacjach. Większe zgrupowania odnotowano: 12.05 – ok. 20 os. na stawach w Psarach i 13.05 – 70 os. w Walewicach (RW). Jesienią widziano tylko jednego osobnika 11 i 15.09 na zb. Jeziorsko (TJ, AKo).

Nur rdzawoszyi *Gavia stellata*. Pojedyncze ptaki stwierdzono tylko 6.10 na stawach w Psarach (KŚ, ŁM) oraz 10.11, 1.12 i 16.12 na zb. Sulejowskim (JD, SK).

Nur czarnoszyi *Gavia arctica*. Obserwowany wyłącznie późną jesienią na zb. Sulejowskim w okresie 20.11-16.12 - od 1 do 4 os. (JD, MJ, SK) oraz przy tamie zb. Jeziorsko w dniach 10.-16.11 - od 1 do 3 os. (PJ, ES, TG, AG).

Ślepowron *Nycticorax nycticorax*. Trzykrotnie obserwowano pojedyncze niedojrzałe ptaki: 24.04 na stawach w Borowie (KM), 24.07 na stawach w Chociwiu (SK) i 27.07 na zb. Sulejowskim (MW).

Czapla biała *Ardea alba*. W 2019 roku nie odnotowano gniazdowania na terenie Ziemi Łódzkiej. Największe zgrupowania ptaków niełęgowych obserwowano na zb. Jeziorsko, np.: 07.08 – 600 os., 22.09 – 700 os., 10.09 – 540 os. (TJ), na stawach w Krzemienicy w gm. Czerniewice 14.11 – 132 os (SK), na stawach w Borowie 3.08 – 140 os. i

Walewicach 12.10 – 160 os. (ŁM) oraz na zb. Sulejowskim 5.09 - 103 os. (MKa, MW). Liczniejsze zimowanie stwierdzono na stawach w Walewicach 6.01 – 21 os. (ŁM), na Warcie poniżej zb. Jeziorsko 18.01 – 36 os (RW), na zb. Sulejowskim 6.01 – 10 os. (JD) oraz na stawach w Borowie 12.02 – 12 os. (ŁM).

Czapla nadobna *Egretta garzetta*. Stwierdzona tylko na zb. Jeziorsko, gdzie w okresie 9.-26.08 obserwowano jednego osobnika (PP, SL, TP, GK), a 1.09 dwa ptaki (MG).

Warzęcha *Platalea leucorodia*. W dniu 27.08 w okolicach Łyszkowic obserwowano ptaka lecącego w kierunku stawów Okręt i Rydwan (JB).

Kormoran mały *Microcarbo pygmeus*. Jednego ptaka stwierdzono 10 i 11.09 na zb. Jeziorsko (PH, PP) – akceptacja Komisji Faunistycznej.

Gadożer *Circaetus gallicus*. W dniu 20.10 na polach k. Młogoszyna w dolinie Bzury obserwowano młodocianego osobnika (TP).

Orlik krzykliwy *Clanga pomarina*. W okresie 21.06-06.07 w dol. Neru k. Kosewa koczował niedojrzały osobnik (PMa). Ponadto trzykrotnie obserwowano pojedyncze przelotne ptaki: 10.05 nad zb. Jeziorsko (RW), 11.05 na stawach w Walewicach (PP) i 22.09 na stawach w Psarach (PW).

Orzeł cesarski *Aquila heliaca*. W dniu 6.06 ptak zaopatrzony w nadajnik przebywał w rejonie Barkowic nad zb. Sulejowskim (<https://www.birdlife.cz/sourozenci-orlu-kralovskych-se-znovu-setkali>). Niestety, nikdo jego nevidel. To już piąte stwierdzenie tego gatunku na Ziemi Łódzkiej, przy czym tylko raz udało się przebywającego tu ptaka zobaczyć. Pozostałe cztery stwierdzenia są odczytami telemetrycznymi.

Błotniak zbożowy *Circus cyaneus*. Spośród ponad 20 obserwacji zimujących ptaków na uwagę zasługuje wykrycie noclegowiska 8 os. w okresie 26.01-10.02 w dol. Neru k. Grodziska (PMa, TM).

Błotniak stepowy *Circus macrourus*. Odnotowano dwa stwierdzenia: 8.04 na stawach w Sypinie widziano dorosłą samicę (TP), a 7.09 samca w Wólce k. Poddębic (SL).

Kania ruda *Milvus milvus*. Między 15.03 i 28.09 w całym regionie dokonano kilkunastu stwierdzeń, zwykle pojedynczych ptaków (SK, TP, JS, MD, SL, PMa, TK, PW, MKo, MW). Powtarzające się obserwacje w okolicach Wolborza mogły sugerować gniazdowanie, czego jednak nie udało się potwierdzić. Natomiast pewny lęg (gniazdo z trzema młodymi) wykryto na terenie gm. Rozprza (SKo, MKa, MKo, MWi, ZK, MW). Jest to dopiero drugi, potwierdzony współcześnie przypadek zakończonego sukcesem lęgu kani rudej na Ziemi Łódzkiej.

Kania czarna *Milvus migrans*. Trzykrotnie obserwowano pojedyncze osobniki: 5.05 w okolicach Kutna (TP), 13.05 na stawach w Sarnowie (TP, GK) oraz 16.06 między Poddębicami a zb. Jeziorsko (TK).

Kurhannik *Buteo rufinus*. Jedynej obserwacji dorosłego ptaka dokonano 20.10 w dolinie Bzury k. Urzecza (TG, AG).

Uszatka błotna *Asio flammeus*. W okolicach Złakowa Borowego w dol. Słudwi obserwowano parę, która wyprowadziła dwa lęgi (SW, TP, GK, ŁM). Ponadto odnotowano przypadki zimowania błotnic: 19.01 – 3 os. na łąkach w Gapininie-Kolonii w gm. Poświętne (SK) oraz 7.02 – 1 os. w trzcinowisku k. Lubienia pod Łęczycą (MT).

Puchacz *Buteo buteo*. Obecność mało płochliwego ptaka zarejestrowano 12.01 w Skierniewicach (MN, GB).

Dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*. Odnotowano kilka obserwacji w okresie lęgowym: w Glinie w gm. Rzeczyca (SK), w Piotrkowie Tryb. (ZK, MW), w Łodzi (MKu, TK, MD) oraz w Spale (SK, GB, MN, PB). W żadnym przypadku nie udało się jednak stwierdzić pewnego lęgu.

Żółta *Merops apiaster*. Stanowiska lęgowe wykazano w żwirowniach na terenie gmin: Rawa Mazowiecka – 3 pary (PB), Goszczanów – cn. 2 pary (TJ) i Pęczniew – 1 para (TJ).

Kobczyk *Falco vespertinus*. Wiosną stwierdzony zaledwie trzykrotnie: 27.04 i 2.05 – 1 os. nad Pilicą pod Sulejowem (MKo, MW) oraz 2.05 – 2 os. w na Błotach Brudzewickich (SK). Podczas migracji jesiennej, między 22.08 i 20.09, odnotowano ponad 20 obserwacji, w tym: po 10 os. na Błotach Brudzewickich (SK) i w dolinie Ochni k. Łęk Kościelnych (TP) oraz 9 ptaków w dolinie Neru k. Wichrówka (PP).

Drzemlik *Falco columbarius*. Zarejestrowano 10 stwierdzeń pojedynczych ptaków. Zimą obserwowany w Emilianowie w gm. Lubochnia (MMu) oraz w dolinach Bzury, Neru i Słudwi (TK, TP, ST). Jesienią widziany w okolicach Kutna (TP), a także kilkakrotnie na Błotach Brudzewickich (SK).

Sokół wędrowny *Falco peregrinus*. W 2019 roku na terenie Elektrowni Bełchatów para sokołów odbyła lęg zakończony sukcesem (DA, SS). Ponadto gatunek obserwowany był ponad 20-krotnie, przez licznych obserwatorów, głównie na zb. Jeziorsko oraz w dolinach Bzury, Neru i Słudwi, ale także 19.07 w Skierniewicach (GB).

Górnicek *Eremophila alpestris*. Odnotowano tylko jedno stwierdzenie: 3.10 na polach k. Leźnicy Wielkiej w gm. Parzęczew widziano 5 osobników (MS).

Siwerniak *Anthus spinoletta*. Jednego osobnika widziano 31.10 w Karolinowie nad zb. Sulejowskim (SK) oraz po dwa ptaki 16.11 i 20.12 w cofce zb. Cieszanowice (GKa).

Świergotek rdzawogardły *Anthus cervinus*. Odnotowano dwie wiosenne obserwacje: 2.05 – 1 os. na Błotach Brudzewickich (SK) i 11.05 – 2 ptaki w dol. Słudwi (SK, PB, MN, GB). Jesienią stwierdzony trzykrotnie: 15.09 – 1 os. na zb. Jeziorsko (AKo), 12.10 – 5 ptaków na polach k. Granic w gm. Masłowice (GKa) oraz 25.10 – 1 os. na Błotach Brudzewickich (SK).

Pliszka górska *Motacilla cinerea*. Obserwacji świadczących o lęgach dokonano w następujących miejscach: nad Wartą w Bobrach (NK), na czterech stanowiskach nad Pilicą i Gacią na terenie Spalskiego PK (SK, TJ, MD, JR, ŁM) oraz (pewne gniazdowanie) nad Nerem w rejonie GOŚ w Łodzi (TJ). W tym ostatnim miejscu stwierdzono także pojedyncze osobniki zimą (TJ, TK).

Pliszka żółtawa/zółtogłowa *Motacilla flava flavissima/lutea*. Jednego osobnika obserwowano 26.04. w Henrykowie k. Tomaszowa Mazowieckiego (MS). Obserwacja uzyskała akceptację Komisji Faunistycznej.

Pliszka „tundrowa” *Motacilla flava thunbergii*. Odnotowano cztery wiosenne obserwacje pojedynczych ptaków: 7.05 – 1 os. na stawach w Psarach (KŚ), 10.05 w Ciebłowicach Dużych k. Spały, 17.05 na Błotach Brudzewickich i 6.06 na osadnikach w Tomaszowie Maz. (SK).

Pliszka cytrynowa *Motacilla citreola*. Jednego samca obserwowano 17.05 na Błotach Brudzewickich (SK) oraz 25.05 na zbiorniku w Rawie Mazowieckiej (ŁM).

Rzepołuch *Linaria flavirostris*. Stwierdzony dziewięciokrotnie. Najliczniejsze stada obserwowano 17.02 – 28 os. w dol. Słudwi (KS) oraz 11.10 – 40 os. k. Bronisławowa nad zb. Sulejowskim (JD) oraz 21.12 – 123 ptaki na polach k. Złakowa Kościelnego w dol. Słudwi (ŁM).

Poławierka *Calcarius lapponicus*. Jednego ptaka obserwowano 3.10 na polach k. Leźnicy Wielkiej w gm. Parzęczew (MS).

Śnieguła *Plectrophenax nivalis*. Odnotowano jedno stwierdzenie 28.12 – 3 osobniki w Karolinowie nad zb. Sulejowskim (JD).

Zaroślówka *Acrocephalus dumetorum*. W dniu 9.06 słyszano samca k. miejscowości Rzeczków w gm. Biała Rawska (PB).

Wójcik *Phylloscopus trochiloides*. Śpiewającego samca stwierdzono 30.05.-2.06. na terenie Łódzkiego Ogrodu Zoologicznego (TJ, TK).

Lista obserwatorów: AD – Agnieszka Drzazgowska, AG – Agnieszka Gałązka-Gogołek, AK – Anna Kleszcz, AKo – Andrzej Kośmicki, BL – Bartosz Lesner, DA – Dariusz Anderwald, DS – Dawid Sikora, EK – Edyta Kieliszek, ES – Eliza Suchożebrska, GB – Geoff Boulton, GK – Grzegorz Kielnierowski, GKa – Grzegorz Kaczorowski, GL – Grzegorz Lorek, GP – Grzegorz Pac, IG – Iwona Górka, JB – Jerzy Bańbura, JC – Jakub Czarnowski, JD – Józef Dukała, JK – Jerzy Kowal, JM – Jarosław Makowski, JR – Jan Rapczyński, JS – Jerzy Sikorski, KK – Krzysztof Kajzer, KKa – Katarzyna Kąciak, KM – Krzysztof Myśliwiec, KMo – Krzysztof Mortka, KŚ – Kamil Ślusarski, ŁM – Łukasz Matyjasik, ŁW – Łukasz Wawrzyński, MB – Michał Borucki, MC – Marcin Charymski, MD – Michał Dobrski, MDł – Marek Długosiewicz, MF – Marcin Faber, MG – Maciej Gierszewski, MI – Marta Ilkowska-Nowak, MJ – Michał Jantarski, MKa – Marcin Kaźmierczak, MKo – Marcin Kociniak, MKu – Michał Kubicki, MMu – Mariusz Mucha, MN – Mirosław Nowicki, MP – Marcin Piątkowski, MS – Michał Skakuj, MSk – Michał Skąpski, MT – Michał Twardowski, MW – Marcin Wężyk, MWi – Maciej Wieczorek, NK – Natalia Kawka, PB – Przemysław Boguszewski, PG – Piotr Górski, PH – Paweł Hermański, PJ – Przemysław Jura, PM – Piotr Minias, PMA – Piotr Majchrzak, PP – Przemysław Pasikowski, PS – Paweł Szymański, PW – Paweł Wacławik, RK – Robert Kraska, RKI – Rafał Klimczak, RS – Ryszard Sąsiadek, RW – Radosław Włodarczyk, SD – Sławomir Dąbrowski, SK – Szymon Kielan, SKo – Sławomir Kołaciński, SKu – Stanisław Kuźniak, SL – Sylwester Lisek, SM – Sławomir Mielczarek, SN – Sergiusz Niziński, SP – Stanisław Pluta, SS – Sławomir Sielicki, ST – Stanisław Turowski, SW – Sławomir Wasiak, TG – Tomasz Gogołek, TJ – Tomasz Janiszewski, TK – Tomasz Kłys, TM – Tadeusz Musiał, TP – Tomasz Przybyliński, TS – Tomasz Stoszek, TZ – Tomasz Ziółkowski, ZK – Zbigniew Kołodzki

Akcja liczenia zimujących ptaków wodno-błotnych w Regionie Łódzkim w 2020 roku

Adam Kaliński

Katedra Zoologii
Doświadczalnej
i Biologii Ewolucyjnej
ul. Banacha 14/16,
90-237
Uniwersytet Łódzki

W dniach 10. - 27. stycznia 2020 odbyła się tradycyjna akcja liczenia ptaków wodno-błotnych oraz szponiastych w dolinach największych rzek Regionu Łódzkiego. Liczeniem objęto około 280 km dolin rzecznych, zbiorniki zaporowe: Jeziorsko, Sulejowski, oraz zbiorniki KWB „Bełchatów”. Podobnie jak w poprzednich latach, niektóre z kontrolowanych odcinków weszły w skład ogólnopolskiej akcji – Monitoringu Zimujących Ptaków Wodnych. Dodatkowo, w związku z akcją MZPW, obserwatorzy z naszego regionu liczyli zimujące ptaki w dolinach mniejszych rzek i na zbiornikach, gdzie wcześniej ptaki nie były systematycznie liczone. W tym roku doszły zatem fragmenty dolin Rawki, Skierniewki i Widawki oraz zbiorniki: Cieszanowice, Wilkowice, Góra Bałdrzychowska i Żelazna. Tegoroczne liczenie odbywało się w sprzyjających warunkach terenowych. Stany wód większości kontrolowanych rzek i zbiorników były niskie bądź średnie. Warunki pogodowe były zazwyczaj dobre bądź bardzo dobre a temperatury sprawiły, że zbiorniki Jeziorsko, Sulejowski i rzeki nie były zamrożone.

Bieżący sezon był nieco lepszy od roku poprzedniego pod względem zimowania ptaków w naszym regionie, zaobserwowano niemal 52 tysiące osobników ptaków wodno-błotnych i szponiastych należących do 52 gatunków. Jest to wartość nieco wyższa od stwierdzonej w poprzednim sezonie. W roku 2020 szczególnie dużo zimujących ptaków przebywało w dolinie Warty, zwłaszcza na zbiorniku Jeziorsko i na odcinku Warty poniżej zbiornika. Zimowało tam około 56% ogółu odnotowanych osobników. Ponadto, ptaki zimowały bardzo licznie na Pilicy i zbiorniku Sulejowskim i Nerze. Znacznie mniej osobników stwierdzono w dolinie Bzury.

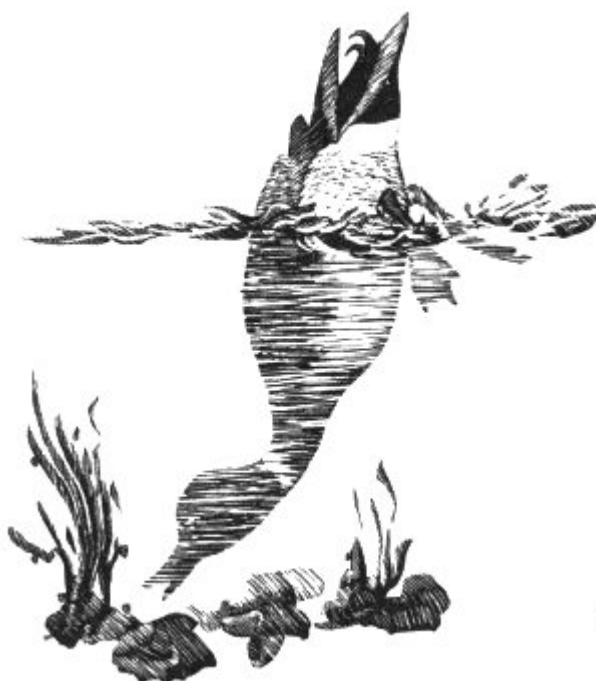
Tradycyjnie najliczniej zimującym gatunkiem w naszym regionie była krzyżówka, której stwierdzono prawie 22 tysiące osobników (niemal 42% ogółu zimujących ptaków). Prawie równie liczne były zimujące gęsi, głównie gęsi zbożowe i białoczelne, których większość zimowała w rejonie zbiornika Jeziorsko. Warto też zwrócić uwagę na licznie w tym sezonie stwierdzane kormorany, gągoły, nurogęsi, łabędzie nieme oraz cyraneczki, przy czym ten ostatni gatunek zimował w tym roku znacznie liczniej niż w roku ubiegłym. Żurawie z kolei, w zeszłym sezonie stwierdzone w liczbie ponad 2 tysiące osobników, w tym sezonie były znacznie mniej liczne, obserwowano bowiem tylko około 350 osobników. Tradycyjnie już także zbiorniki przy KWB i elektrowni „Bełchatów” były w tym roku ważnym miejscem zimowania, choć stwierdzono tam niecały tysiąc osobników, połowę mniej niż w roku ubiegłym (J. Dymitrowicz). Zestawienie liczebności poszczególnych gatunków na rzekach i zbiornikach naszego regionu przedstawia Tabela 2. Rok 2020 obfitował w obserwacje ciekawych, widywanych o tej porze roku w naszym regionie sporadycznie i rzadko ptaków. Najwięcej takich stwierdzeń dokonano na zbiornikach Jeziorsko i Sulejowskim. I tak, na zbiorniku Jeziorsko obserwowano aż 46 kulików wielkich, 18 świstunów, 27 rożeńców, 24 ohary i aż 54 krakwy (B. Lesner i T. Janiszewski). Te wielkości są w historii dotychczasowych obserwacji zimą wyjątkowe. Ponadto odnotowano tam sokoła wędrownego, bernikłę białolicą i 3 uhle (B. Lesner i T. Janiszewski). Na zbiorniku Sulejowskim z kolei obserwowano łabędzie krzykliwe i czarnodziobe (odpowiednio 29 i 11), ponad 40 świstunów, 8 ogorzałek, szlachara, 3 nury czarnoszyje, 2 wodniki i wyjątkowo trafiającego się o tej porze roku perkoza rdzawoszyjnego (M. Wężyk i Sz. Kielan).

Na Pilicy poniżej zbiornika Sulejowskiego stwierdzono bernikle kanadyjskie (10 os., Sz. Kielan). Na szczególną uwagę zasługuje także obserwacja rzadko widywanego zimą ksyjka dokonana na Warcie przez T. Błaszczyka. Kolejnym reprezentantem ptaków siewkowych była czajka, po jednym osobniku obserwowali na Bzurze i Nerze odpowiednio G. Krysicki i inni oraz D. Ryżlak. Najliczniej obserwowanym ptakiem szponiastym był myszołów zwyczajny, znacznie mniej licznie obserwowano myszołowy włochate. Stwierdzono również nieliczne jastrzębie, krogulce i pustułki. W bieżącym sezonie stwierdzono 21 zimujących bielików, co jest wartością o ponad połowę niższą od ubiegłorocznej. Poza wspomnianym wyżej sokołem wędrownym, najciekawszą tegoroczną obserwacją jeśli chodzi o ptaki szponiaste było stwierdzenie błotniaków zbożowych (po 1 os., Bzura i Ner, D. Ryżlak).

Tegoroczne liczenie zimujących ptaków nie mogłoby odbyć się bez pomocy licznej rzeszy obserwatorów. Wszystkim uczestnikom gratulujemy owocnych obserwacji i dziękujemy za ogromny wysiłek włożony w tegoroczne liczenie poświęcenie swojego czasu. Zapraszamy na kolejne liczenie w przyszłym roku.

Lista uczestników liczenia ptaków wodno-błotnych 2020:

Adamiak Jakub, Adamiak Szymon, Adamiak Artur, Błaszczyk Tomasz, Boguszewski Przemysław, Chyb Amelia, Cieślak Małgorzata, Dymitrowicz Jacek, Gładalski Michał, Janiszewski Tomasz, Kaliński Adam, Kamiński Maciej, Kaźmierczak Marcin, Kielan Szymon, Kołodzki Zbigniew, Kos Ewa, Kowalczyk Rafał, Krajewski Jarosław, Krysicki Grzegorz, Krysicki Jakub, Krzyżanowska Anastazja, Lesner Bartosz, Lisek Sylwester, Marczak Sławomir, Markowski Marcin, Mikcińska Katarzyna, Musiał Tadeusz, Ryżlak Dawid, Świdarska Anna, Wawrzyniak Jarosław, Wężyk Marcin, Wiktorowski Rafał, Włodarczyk Radosław, Zadworny Tomasz.

Gatunek	2009-2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2009-2020
Krzyżówka	72.755	23.502	18.058	11.001	23.331	29.149	19.941	21.897	219.634
Gęś zbożowa	7.726	8.648	17.985	1.378	160	161	1.023	12.202	49.283
Gęsi nrozp	2.242	13.993	1.633	330	3.500	15.833	15.782	2.099	55.412
Nurogęś	8.146	3.233	2.228	1.194	1.578	4.471	878	1.488	23.216
Kormoran	2.751	613	477	1.468	399	2.940	2.160	1.823	12.631
Łyska	6.803	1.108	264	133	82	223	147	57	8.817
Łabędź niemy	3.757	602	578	1.478	1.179	719	708	603	9.624
Gągoł	2.416	1.405	282	830	880	862	936	725	8.336
Cyraneczka	3.239	1.418	255	101	233	678	535	1.388	7.847
Gęś białoczelna	195	150	976	2	0	28	280	4.886	6.517
Mewa srebrzysta/ białogłowa	1.157	1.527	377	2	126	1.212	490	993	5.884
Żuraw	14	159	41	24	34	2.287	2.085	351	4.995
Gęgawa	1.217	68	1.205	45	40	583	653	713	4.524
Czernica	1.330	1.380	264	83	306	176	237	275	4.051
Śmieszka	1.685	248	185	80	40	1.178	257	124	3.797
Głowienka	1.207	1.062	19	2	9	232	275	750	3.556
Czapla siwa	1.150	340	198	243	155	258	488	483	3.315
Myszołów	640	83	149	87	125	104	223	62	1.473
Mewa siwa	610	81	53	29	21	219	132	47	1.192
Perkozek	348	54	55	42	81	54	59	109	802
Czapla biała	49	88	26	4	21	171	112	156	627
Łabędź krzykliwy	133	15	36	35	40	22	75	31	387
Bielaczek	134	60	29	10	18	72	21	38	382
Bielik	81	19	23	29	20	41	55	21	289
Zimorodek	87	11	22	23	8	15	18	34	218
Świsłun	6	10	7	5	5	28	14	66	141
Kokoszka	63	5	10	9	9	9	8	11	124

Tabela 1. Liczebność wybranych gatunków ptaków zimujących na zbiornikach Regionu Łódzkiego w latach 2009-2020.

Biuletyn Faunistyczny Polski Środkowej

Gatunek	Warta	Zb. Jeziorsko	Ner	Zb. przy KWB Bełchatów	Bzura	Pilica	Zb. Sulejow- ski	Pozostałe	RAZEM
Krzyżówka	2527	3185	4804	492	1108	686	5381	3714	21897
Gęsi nrozp	197		1874		28				2099
Kormoran	573	420	26	183	129	27	223	242	1823
Żuraw	86	46	81		23	7	103	5	351
Gęś zbożowa	190	11340	503		169				12202
Gagoł	61	174	2	5		31	448	4	725
Nurogęś	169	711	22	54		9	492	31	1488
Łabędź niemy	118	29	19	15	64	196	137	25	603
Gęgawa	55	470	76		27		84	1	713
Cyraneczka	5	1050	170	8	5	11	139		1388
Mewa srebrzysta/ białogłowa	64	870				1	22	36	993
Czapla siwa	145	216	37	13	20	17	22	13	483
Gęś białoczarna	1	4860	25						4886
Głowienka		750							750
Śmieszka	3	117					4		124
Czernica	3	92		109			71		275
Łyska	26	2		28		1			57
Mewa siwa	7	29		3			5	3	47
Czapla biała	39	56	21		4	6	1	29	156
Łabędź krzykliwy	2						29		31
Perkozek	43		2	33		26	5		109
Bielaczek	4	18					16		38
Zimorodek	20		3		4	1	1	5	34
Świstun		18	2			2	42	2	66
Bernikla kanadyjska						9			9
B. białolica		1							1

Tabela 2. Liczebność ptaków zimujących w Regionie Łódzkim w styczniu 2020 roku.

Biuletyn Faunistyczny Polski Środkowej

Gatunek	Warta	Zb. Jeziorsko	Ner	Zb. przy KWB Betchatów	Bzura	Pilica	Zb. Sulejow- ski	Pozostałe	RAZEM
Kokoszka	3			2		1		5	11
Łabędź czarnodzioby							11		11
Kulik wielki		46							46
Rożeniec		27							27
Krakwa	2	54				1	2		59
Uhla		3							3
Ogorzałka							8		8
Ohar		24							24
Nur czarnoszyi							3		3
Wodnik				1			2		3
Czajka			1		1				2
Kszyk	1								1
RAZEM	4.344	24.608	7.668	946	1.582	1.032	7.255	4.115	51.550
PTAKI DARPIEŻNE									
Myszołów	11	41			10				62
Bielik	4	6	3		3		4	1	21
Pustułka			5		1				6
Srokosz	3		2		2				7
Błotniak zbożowy			1		1				2
Krogulec	1		1						2
Myszołów nrozp.			4		3				7
Myszołów włośchaty			4		5				9
Jastrząb			4		1				5
Sokół wędrowny		1							1
RAZEM	19	48	24	0	26	0	4	1	122

Ponadto: perkoz dwuczuby- 1 os. zb.Sulejowski, perkoz rdzawoszyi- 1 os. zb.Sulejowski, szlachar- 1 os. zb.Sulejowski, płaskonos- 1 os. zb.Sulejowski.

Obóz ornitologiczny na zbiorniku Jeziorsko w 2019 roku

Maciej Kamiński

Katedra Badania
Różnorodności Bio-
logicznej, Dydaktyki i
Bioedukacji
ul. Banacha 1/3, 90-237
Uniwersytet Łódzki

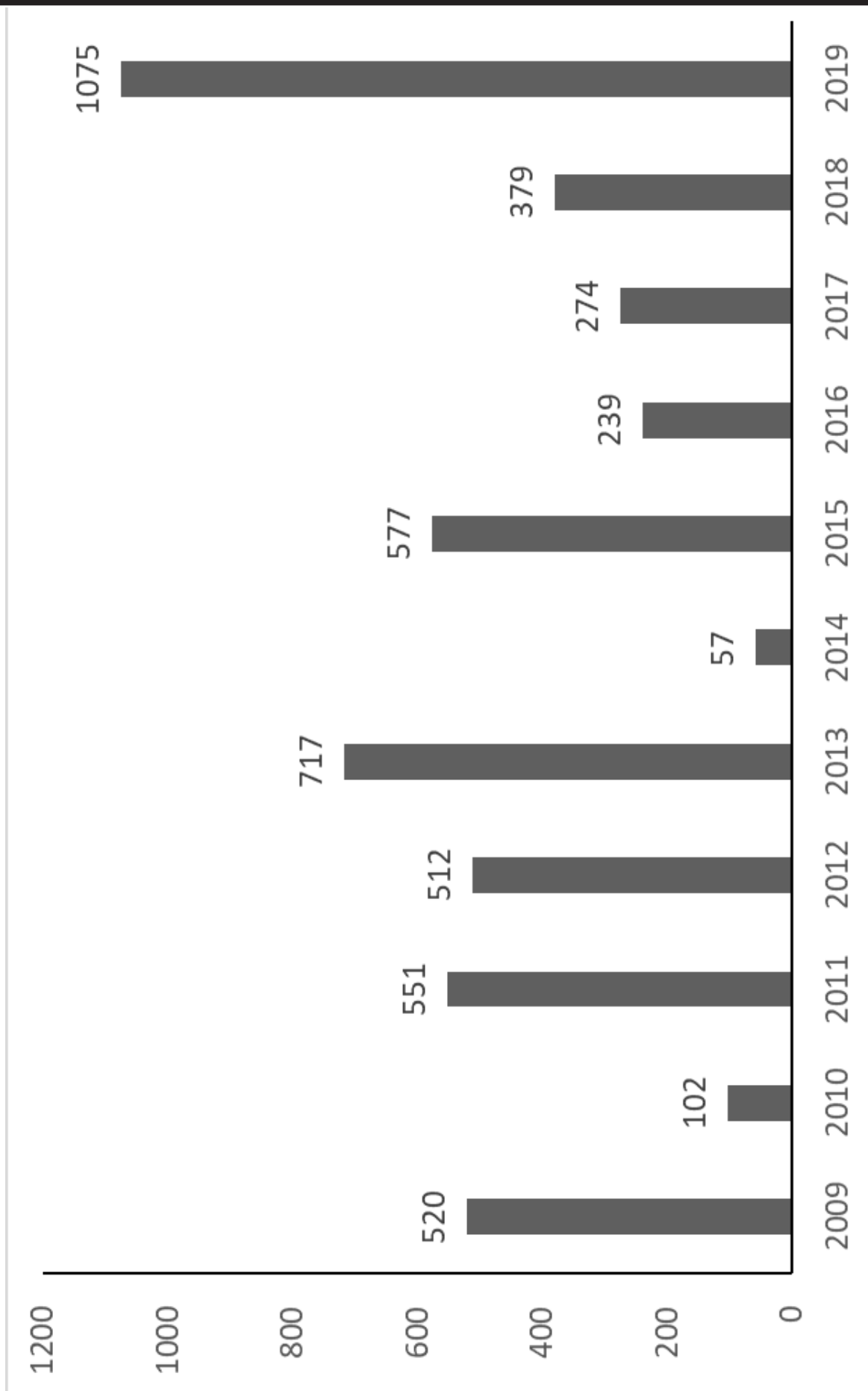
W 2019 roku Obóz Jeziorsko rozpoczął się 3 sierpnia i trwał do 15 września. Na początku obóz został założony w tradycyjnym miejscu, czyli na wyspie obok Glinna. Lecz poziom wody na zbiorniku obniżał się wyjątkowo szybko, zarówno z powodu poważnej suszy, jak i prac remontowych na zaporze. Niezmiernie niski, jak na koniec lata, stan wody oraz szybkie tempo jej opadania, zmusiły obozowiczów do przeniesienia obozu i 26 sierpnia został on przeniesiony o 2,5 km dalej na północ, do wsi Brzeg. Jednak warunki panujące na zbiorniku wyjątkowo sprzyjały chwytaniu ptaków. W 2019 roku udało się nam zaobrączkować 1075 ptaków wodno-błotnych, co stanowi najlepszy wynik na przestrzeni ostatnich 10 lat (Rycina 1).

Do chwytania siewek i kaczek stosowano wyłącznie pułapki tunelowe, czyli tak zwane „wacki”. Tradycyjnie, kszczyk *Gallinago gallinago* oraz łączak *Tringa glareola* stanowiły znakomitą większość zaobrączkowanych ptaków (880 osobników, czyli prawie 82% ogółu zaobrączkowanych ptaków wodno-błotnych), lecz tym razem to łączak okazał się najczęściej chwytanym ptakiem (Rycina 2). Dopisały także kaczki – zaobrączkowano ich 68. Gatunkiem zdecydowanie dominującym była cyraneczka *Anas crecca*, ale zaobrączkowaliśmy także cyranki *Anas querquedula* i krzyżówki *Anas platyrhynchos*. Za najciekawsze gatunki, które udało się schwytać w 2019 roku, należy uznać kamusznika *Arenaria interpres* (dwa osobniki), perkozka *Tachybaptus ruficollis* oraz kulika mniejszego *Numenius phaeopus*. Pierwszy w historii obozu kulik mniejszy został zaobrączkowany przez Piotra Miniąsa 13 sierpnia. Kamusznik jest ptakiem, który na Ziemi Łódzkiej rzadko, lecz regularnie pojawia się w okresie jesiennej migracji. Dwa osobniki udało się zaobrączkować 18 i 28 sierpnia. W ten sposób, liczba zaobrączkowanych w historii obozu kamuszników wzrosła do 14. Ostatnim ptakiem zaobrączkowanym podczas 31. edycji obozu okazał się perkozek, przyniesiony z obchodu 13 września. Był to pierwszy przedstawiciel tego gatunku zaobrączkowany po 9-letniej przerwie.

W roku 2019 mieliśmy jedną zagraniczną kontrolę: łączak zaobrączkowany w Szwecji, w parku narodowym Archipelag Haparanda, po 24 dniach i przebyciu 1562 km odwiedził naszą pułapkę. Dodatkowo, schwytaliśmy również jednego kszczyka zaobrączkowanego rok wcześniej na Jeziorsku przez Tomasza Ićka. Zaobrączkowane w 2019 roku ptaki przyniosły dotąd sześć wiadomości powrotnych. Niestety, cztery z nich dotyczą ptaków zastrzelonych we Francji (trzy cyraneczki i jeden kszczyk). Dwie pozostałe dotyczą śmieszek *Chroicocephalus ridibundus*. Jedna z nich była stwierdzana w Krakowie, a druga udała się w podróż zagraniczną do Niemiec (462 km).

Pod koniec sezonu, gdy obóz już został przeniesiony do Brzegu, na wyspie obok Glinna rozpoczęły się zabiegi ochrony czynnej zlecone przez Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska w Łodzi, polegające na koszeniu i usuwaniu zarośli wierzbowych. Zakończyły się w roku 2020 i przemodelowały krajobraz w tradycyjnym miejscu obozowania oraz w jego okolicy.

Podsumowując, możemy stwierdzić, że 31. Obóz Jeziorsko był bardzo udany, co było także powiązane z bardzo nietypowymi, jak na ostatnie lata, warunkami na zbiorniku. Bardzo dziękujemy wszystkim wolontariuszom, którzy wzięli udział w działaniach obozu, szczególnie tym osobom, które wzięły na swoje barki ciężar dokonania przeprowadzki obozu z Glinna do Brzegu.

Rycina 1. Wyniki obrączkowania ptaków siewkowych wodno-błotnych na zbiorniku Jezioro w ostatnich 10 latach.

Biuletyn Faunistyczny Polski Środkowej

GATUNEK	2015r.	2016r.	2017r.	2018r.	2019r.
Łęczak	172	58	71	146	488
Kszyk	344	111	50	389	392
Piskliwiec	5	1	13	49	79
Batalion	10	11	16	17	5
Biegus zmienny	18	21	58	2	–
Czajka	–	3	11	–	4
Biegus malutki	8	11	5	–	–
Krwawodziób	4	–	1	10	6
Sieweczka rzeczna	7	–	3	5	1
Biegus krzywodzioby	1	5	11	–	–
Samotnik	–	1	10	3	12
Sieweczka obrożna	–	1	2	2	–
Kwokacz	1	2	2	1	1
Biegus mały	3	3	1	2	2
Brodziec śniady	1	1	2	–	2
Biegus rdzawy	–	1	1	–	–
Kamusznik	2	–	–	–	2
Siewnica	1	–	–	–	–
Kulik wielki	–	–	2	–	1
Siewka złota	–	1	–	–	–
Kulik mniejszy	–	–	–	–	1
Łabędź niemy	–	–	–	–	1
Śmieszka	–	–	–	–	9
Cyraneczka	16	14	11	51	46
Cyranka	1	–	–	1	16
Krzyżówka	–	–	–	–	6
Kropiatka	–	1	1	–	–
Perkoz dwuczuby	–	–	–	1	–
Perkozek	–	–	–	–	1
RAZEM	594	246	271	679	1075

Tabela 1. Wyniki chwytań ptaków wodno-błotnych siewkowych na zbiorniku Jeziorsko w latach 2015-2019.